

Buitengebieden gaan vol

Als het gaat over de energietransitie komen vaak de grotere steden in beeld. Op het platteland en in de buitengebieden is men echter ook volop bezig met een duurzame toekomst. Kleinere gemeenten buiten de schijnwerpers maken plannen die ambities laten zien. De uitvoering daarvan is wel een punt van aandacht. En installateurs in de regio zien hun werk veranderen en vooral toenemen.

Tekst: Tom de Hoog Fotografie: iStock, Vellema, Boon

In het Friese Hallum is Vellema al zo'n honderd jaar actief met installatiewerk. Eigenaar Hille Vellema is derde generatie die werkt in dit familiebedrijf. Hoe ziet hij de energietransitie? 'Energietransitie betekent voor mij dat er enorm veel werk te doen is in de toekomst. Kijk ik naar mijn eigen bedrijf, dan weet ik dat het voor de komende jaren echt veel werk oplevert. Daarbij zie ik ons werk steeds meer de koeltechnische kant op gaan. Inmiddels hebben vier van onze mensen de Stek-papieren en zijn daarmee gecertificeerd. Wij zien dat echt als de toekomst voor de verwarmings-techniek.'

Vellema heeft als klanten vooral particulieren die hun woning willen verduurzamen. Ook bij agrarische bedrijven betreft het vaak de woonhuizen en niet gespecialiseerde agrarische bedrijfsoplossingen, zoals melkrobots.

'In het noorden van Friesland zijn wij een begrip als het gaat over energiebesparing'

'Wij installeren veel hybride warmtepompen in combinatie met zonnepanelen. Of een full electric warmtepomp waarbij het gas helemaal de deur uit gaat en dat in combinatie met zonnepanelen. Ik ga overigens altijd op bezoek bij de aanvragers en benadruk dat het belangrijk is om eerst de vraag naar energie te beperken. Dus kijk ik naar de schil van de woning, of er bijvoorbeeld al driedubbel glas en spouwmuurisolatie is.'

Groeien in ander werk

Vellema zag het werk veranderen: 'We hebben als installateur veel meer een adviserende rol gekregen. Sinds 2005 zijn we ons daarin ook echt gaan verdiepen. Zo geef ik lezingen over de energietransitie. Recent

nog bij een voorlichtingsavond van een energiecoöperatie in Stiens. Zo zetten we ons ook op de kaart als een installateur met verstand van zaken. Ik denk dat we in onze regio in het noorden van Friesland inmiddels een begrip zijn als het gaat over energiebesparing en de energietransitie.'

Dat maakt ook dat er bij Vellema veel aandacht is voor scholing. Vellema: 'Het is belangrijk dat onze monteurs gedegen kennis hebben van de nieuwe techniek. Zo komt het bij installeren van warmtepompen aan op het goed inregelen en ook het bepalen van de leidingdiameters luistert nauw. We besteden er veel tijd en energie aan om het bij de jongens goed tussen de oren te krijgen.'

'We krijgen 95 procent van het werk omdat de mensen ons kennen en weten dat ze op ons kunnen rekenen. Ik zie onze toekomst dan ook echt met veel vertrouwen tegemoet, ook omdat we al zo lang bezig zijn met duurzame techniek. Als je daar nu nog mee moet beginnen, dan ben je als installateur toch echt wel aan de late kant.'

Kansen en bedreigingen

Voor de installateur in het buitengebied betekent de energietransitie dus veel werk. Ook op gemeentelijk niveau wordt er hard gewerkt aan een duurzame toekomst in deze regio's. Voor de Noord-Brabantse gemeenten Alphen-Chaam, Baarle Nassau en Gilze en Rijen is duurzaamheid een speerpunt in de coalitieakkoorden. In 2050 willen deze drie gemeenten – die ambtelijk samenwerken in de ABG-organisatie – energieneutraal en klimaatbestendig zijn. Men liet een rekenkamercommissie onderzoeken wat de kansen, succesfactoren en knelpunten zijn bij de overgang van fossiele naar duurzame energiebronnen.

Jeroen Leemans, bestuursadviseur communicatie gemeente Gilze en Rijen en in dienst van de ABG-organisatie, meldt dat uit het onderzoek bleek dat de ambities en plannen voor onder meer de opwek van energie en de warmtetransitie ver gevorderd zijn, maar dat de feitelijke uitvoering langzaam op gang komt. 'Hier speelt mee dat we voor de uitvoering van plannen afhankelijk zijn van netbeheerders en derden, zo-

voor de energietransitie

De energietransitie vraagt om andere techniek voor tapwater en verwarmen.

Warmtepompen maken het mogelijk woningen duurzaam te verwarmen.

als inwoners, ondernemers en bedrijven. Ook hadden we in de afgelopen jaren te maken met krapte op de arbeidsmarkt, waardoor mensen niet altijd beschikbaar of in te huren waren. Dat maakt de gemeenten kwetsbaar bij het halen van gestelde doelen.'

Van het gas af

Welke acties nemen de drie kleinere gemeenten om doelen te bereiken? Voor het verminderen van CO₂-uitstoot en duurzame oplossingen voor het verwarmen van woningen volgt men het landelijke doel: vermindering met 49 procent ten opzichte van 1990. Dat wil Alphen-Chaam bereiken door in te zetten op kleinschalige initiatieven en bewustwording. In Baarle-Nassau kiest men tot 2030 voor energie besparen door bijvoorbeeld isoleren, ledverlichting en zonnepanelen, maar ook stimuleringsmaatregelen, zoals gezamenlijke

'Communicatie is de sleutel voor draagvlak in de gemeente'

inkoop, subsidies voor woningen die van het gas af gaan en duurzaamheidsleningen. In Gilze en Rijen ziet men veel in een uitgebreid informatie- en participatietraject voor inwoners over de energie- en warmtetransitie. Ook gaat men in deze gemeente participeren in een op te richten publiek ontwikkelbedrijf voor financiering van klimaatadaptieve maatregelen. Leemans: 'Communicatie is de sleutel om draagvlak voor verduurzaming te verkrijgen.' De warmtevisies van genoemde gemeentes presenteren de volgende cijfers: Alphen-Chaam wil dat in 2035 ongeveer 1.500 woningen (50 procent) aardgasvrij zijn of van het gas af, Baarle-Nassau meldt in dat kader ongeveer 1.000 woningen (van de 2.500) en Gilze en Rijen wil in het

Batterij-opslag bij een agrarisch bedrijf maakt dynamisch omgaan met energie mogelijk.

doeljaar een verschuiving van 10 procent in het energielabel van woningen zien (op een totaal van 11.000 woningen). Een wijkaanpak door middel van een energiecoöperatie speelt hierbij een rol. Ook ligt er een gezamenlijk plan voor het realiseren van zonnepanelen op bedrijfsdaken, want daarvoor is meer draagvlak dan het inrichten van zonnevelden of -parken. Zo krijgt de transitie op lokaal niveau wel degelijk vaart in Nederland.

Energiegebruik terugdringen

Dat merken ook installateurs die zich vol richten op de agrarische sector. 'Van oudsher zijn wij daarin actief', vertelt Wilbert Boon van Boon Techniek uit het Gelderse Barneveld. 'De energietransitie betekent voor ons dat we onze klanten adviseren over de mogelijkheden en oplossingen om te verduurzamen en ook te besparen. Energie is voor agrariërs een belangrijk post in de bedrijfsvoering. In de sector is dan ook veel bereidheid om te investeren in energie-oplossingen. Daar is ook vaak de ruimte voor in de gebouwen, maar bijvoorbeeld ook vanwege grote dakoppervlakken waar pv-panelen op kunnen. De bereidwilligheid en de

mogelijkheid zijn basisvoorwaarden om aan de slag te gaan met oplossingen die besparingen opleveren en zo mee te doen met de energietransitie.'

Boon geeft aan hoe het werk in de loop der jaren is veranderd. 'Mijn vader startte het bedrijf in de jaren zeventig met een oplossing voor een – eigen – pluimveestal. Vanuit de omgeving ontstond daar interesse voor en zo is het balletje gaan rollen. Naast klimaatsturing kwam daar verlichting en ook andere besturing bij en dat groeide uit. Zo werden we de regisseur van technische processen op de bedrijven van onze agrarische klanten.'

Investeren in opslag

'Rond 2008 hebben we de eerste pv-installaties aangelegd', vervolgt Boon. 'Ook sluiten we systemen van derden, zoals leveranciers van zonnepanelen en kleine windmolens, aan. Nu zie je, met de huidige onbalans in het elektriciteitsnet plus de fiscaliteit die voor agrariërs meespeelt, vooral investeringen in opslag van elektriciteit. De batterij-opslag die wij installeren, stemmen we af op het agrarische verbruik van de bedrijven.'

'Energie die van de dag over is, wordt 's nachts ingezet. Daarbij wordt ook gehandeld in energie en kijkt men naar de prijsvorming op de Epex-markt om zo de kosten te beperken en wellicht te verdienen aan opgewekte energie. Wij leveren daarvoor ook de software en dat is dus ook een activiteit die zich heeft ontwikkeld binnen ons installatiebedrijf. Zo werken we bijvoorbeeld samen met KiWatt, voor hardware en software.'

Wat zijn de verwachtingen voor het bedrijf? Boon:

'Dat is tweeledig. De techniek die we toepassen in het agrarisch bedrijf blijkt vaak zeer goed toepasbaar in de industrie. We zoeken daar aansluiting, ook al omdat de agrosector onder politieke druk staat. Daarnaast neemt de vraag naar technische oplossingen in de agrosector nog steeds toe. Bedenk ook dat agroprocessen 24/7 draaien en regelmatig onderhoud en service nodig is. Dat blijft dus een belangrijke markt voor ons, we zijn er immers al sinds onze start in geworteld. Sommige agrariërs zijn al veertig jaar klant en wij spreken als geen ander de taal van die markt.' <

'Wij spreken
de taal van
deze markt'

